

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, *Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı* tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

Hakkâri ilimiz Şemdinli ilçesine bağlı Üzümkıran (Dehî) Köyü'nde yaklaşık 400 hane yaşamaktadır. Köy halkı, uzun yıllardır sağlıklı ve yeterli içme suyuna erişim sağlayamamakta; mevcut su altyapısının yetersizliği nedeniyle temel ihtiyaçlarını dahi karşılayamayacak duruma gelmektedir. Özellikle köyün iki mahallesine içme suyu ulaştırılamamakta, bu da ciddi bir yaşam hakkı ihlali anlamına gelmektedir.

Üzümkıran Köyü'nün yaşadığı bu sorun münferit bir örnek değil; Hakkâri genelinde birçok köy ve kırsal yerleşim biriminde benzer sorunlar yaşanmaktadır. Yüksekova, Derecik, Şemdinli ve Çukurca ilçelerine bağlı irili ufaklı pek çok köyde, ya içme suyu altyapısı hiç bulunmamakta ya da mevcut altyapı hem teknik hem de kapasite açısından yetersiz kalmaktadır.

Yurttaşların sağlıklı ve temiz içme suyuna erişimi bir ayrıcalık değil, evrensel bir insan hakkıdır. 28 Temmuz 2010 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda kabul edilen kararla "temiz içme suyu ve sanitasyon hakkı", temel bir insan hakkı olarak tanımlanmıştır. Aynı şekilde Anayasa'nın 56. maddesi, "Herkes sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir" diyerek bu hakkı anayasal güvence altına almıştır.

Öte yandan, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ile 5393 sayılı Belediye Kanunu gibi yasal düzenlemeler uyarınca kırsal alandaki su altyapılarının kurulması, işletilmesi ve iyileştirilmesi kamu otoritelerinin sorumluluğundadır. Devletin, yurttaşlarına en temel hizmet olan suya erişimi sağlamak üzere yeterli yatırımları yapması ve mevcut eksiklikleri hızla gidermesi anayasal ve yasal bir yükümlülük olduğu kadar etik bir sorumluluktur.

Üzümkıran Köyü'nde yaşanan su sorununa ilişkin olarak köy halkı defalarca ilgili kurumlara başvuruda bulunmuş; çözüm önerisi olarak özellikle yeni bir su deposunun inşa edilmesi talebinde bulunmuştur. Ancak bugüne kadar somut ve kalıcı bir adım atılmamıştır. Mevsimsel kuraklık, iklim değişikliğinin etkileri ve nüfus artışı gibi nedenlerle bu sorun her geçen gün daha da derinleşmektedir.

Bu çerçevede, yalnızca Üzümkıran Köyü'ne değil, Hakkâri ilinin tamamındaki kırsal yerleşim yerlerine yönelik genel ve kalıcı bir su stratejisinin oluşturulması zorunludur. Bu bağlamda yetkili Bakanlıkların kapsamlı bir tarama ve planlama yaparak, halkın en temel hakkı olan suya erişimini güvence altına alması gerekmektedir.

Üzümkıran Köyü'nün yaşadığı içme suyu sorunu, Hakkâri genelinde onlarca köy ve kırsal yerleşimin karşı karşıya kaldığı ortak bir sorun alanıdır. Yurttaşların en temel yaşam hakkı olan suya erişim, devletin hem anayasal hem de etik sorumlulukları arasında yer almaktadır. İlgili Bakanlıkların bu konuda kalıcı çözümler üretmesi, kapsamlı taramalarla ihtiyaç alanlarını belirlemesi ve tüm kırsal yerleşimlerde yaşam kalitesini yükseltici adımlar atması elzemdir.

Bu bağlamda;

1. Üzümkıran Köyü'nün içme suyu ihtiyacını karşılayan mevcut kaynakların (yeraltı ve yüzey suları) kapasitesi ve teknik durumu hakkında Bakanlığınızın elinde güncel bir rapor bulunmakta mıdır?
2. Köydeki içme suyu ihtiyacını karşılamak amacıyla Bakanlığınız tarafından önerilen herhangi bir yeni proje (su deposu, sondaj, yeni kaynak aktarımı vb.) bulunmakta mıdır?
3. Hakkâri genelinde içme suyu sorunu yaşayan köylerin tespiti amacıyla Bakanlığınız tarafından yapılmış bir tarama çalışması mevcut mudur? İçme suyu sorunu olan yerleşim yeri sayısı kaçtır?
4. Tespit edilen köylerde uygulanması planlanan kısa ve uzun vadeli su altyapı projeleri nelerdir?
5. İklim değişikliği ve mevsimsel kuraklık gibi etkilerin Hakkâri ilindeki kırsal su sistemleri üzerindeki risklerine ilişkin Bakanlığınızın hazırladığı bir uyum politikası var mıdır?
6. Suya erişimin bir insan hakkı olduğu göz önüne alındığında, Hakkâri'nin kırsal bölgelerinde yaşayan yurttaşların içme suyu sorunlarını gidermek üzere özel bir bütçe veya teşvik mekanizması oluşturulmuş mudur veya oluşturulacak mıdır?
7. Üzümkıran Köyü'nün ve benzeri yerleşimlerin içme suyu ihtiyacının karşılanmasına yönelik yapılacak projelere halkın ve muhtarlıkların katılımı ne ölçüde sağlanmaktadır?